

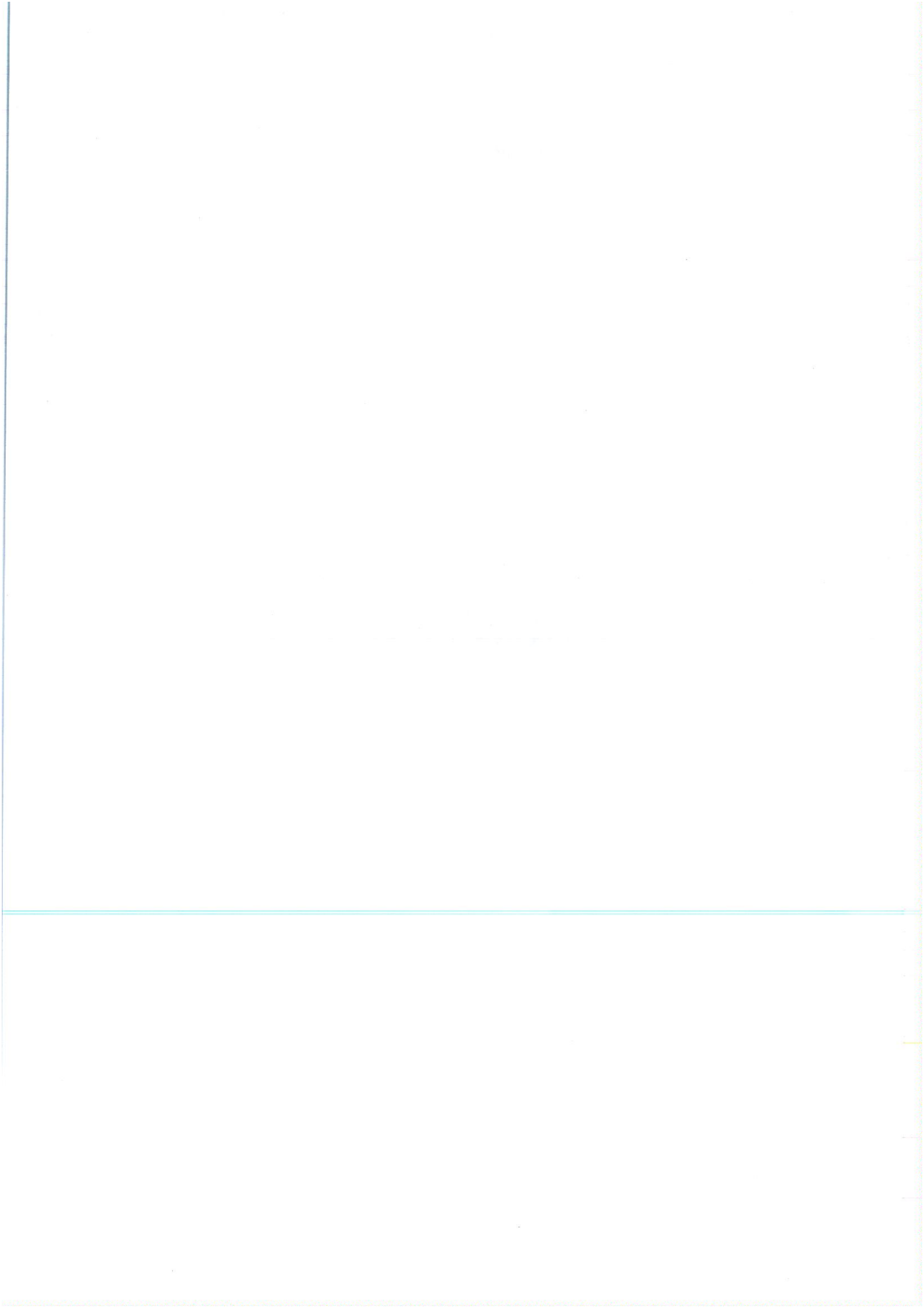

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu

LOP.411.002.04.2018
K/18/003

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu
ul. Krakowska 28, 45-075 Opole
T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44
lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	K/18/003 – Wykorzystanie uwag i wykonanie wniosków pokontrolnych sformułowanych w następstwie kontroli „Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych” (P/16/099)
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Przemysław Sperczyński, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/37/2018 z 30 kwietnia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marii Konopnickiej w Wołczynie, ul. Rzeczna 10, 46-250 Wołczyn ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Celina Zająć, Dyrektor Szkoły ² (dowód: akta kontroli str. 2)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie³ działalność Szkoły, w latach szkolnych 2016/2017 oraz 2017/2018, w zakresie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych, sformułowanych przez NIK w następstwie kontroli *Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych* (P/16/099).

Uzasadnienie oceny ogólnej

Dyrektor Szkoły rzetelnie poinformowała NIK o sposobie wykonania wniosków sformułowanych w wystąpieniu pokontrolnym z 24 czerwca 2016 r. Dyrektor podjęła skuteczne działania, które zapewniły wybudowanie przez Gminę Wołczyn, przed wyjściami z terenu Szkoły oraz sali gimnastycznej i świetlicy szkolnej, barier uniemożliwiających bezpośrednie wejście na jezdnię. Zabezpieczone zostały również wszystkie poręcze wzdłuż schodów w budynku, w sposób uniemożliwiający zsuwanie się po nich. Dokumentacja powypadkowa była sporządzana rzetelnie, a we wszystkich skontrolowanych przypadkach prawidłowo realizowane były obowiązki informacyjne wynikające z § 41 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002 r. *w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach*⁴.

Stwierdzono natomiast, że Dyrektor w planach lekcji dla pięciu spośród 13 oddziałów, lokowała zajęcia, wymagające zwiększonej koncentracji (matematyka, przyroda) po piątej godzinie lekcyjnej. Ponadto, dla 12 oddziałów takie przedmioty łączono w bloki, tj. bezpośrednio po sobie. Tym samym nadal występowała nieprawidłowość, ujawniona przez NIK w 2016 r.

¹ Dalej: Szkoła.

² Dalej: Dyrektor.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm. Dalej: rozporządzenie *w sprawie bezpieczeństwa i higieny*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Odpowiedź na wnioski pokontrolne dotyczące kontroli nr P/16/099

Opis stanu faktycznego

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu, przeprowadziła w 2016 r.⁵ w Szkole kontrolę *Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych*.

Wystąpienie pokontrolne skierowane do Dyrektora⁶ zawierało następujące wnioski, w sprawie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości:

1. Podjęcie działań w celu zabezpieczenia szlaku komunikacyjnego wiodącego do sali gimnastycznej i świetlicy szkolnej, a wychodzącego na ulicę Rzeczną, zgodnie z wymogami § 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny;
2. Zabezpieczenie poręczy na schodach, w sposób uniemożliwiający zsuwanie się po nich, zgodnie z wymogami § 16 ust. 1 ww. rozporządzenia;
3. Podjęcie działań organizacyjnych zapewniających sporządzanie przez komisję powypadkową pełnej dokumentacji powypadkowej, stosownie do wymogów określonych w § 43 ust. 1 pkt 2 oraz powiadamianie o wypadkach Rady Rodziców, zgodnie z obowiązkiem § 41 ust. 1 pkt 5 ww. rozporządzenia.

NIK zwróciła również uwagę, że:

1. Ograniczona liczba godzin zajęć wychowania fizycznego na świeżym powietrzu (w celu rekreacyjnym) nie sprzyja zasadom ochrony zdrowia i higieny, na co wskazują zapisy załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół⁷;
2. W celu zachowania bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w klasie, uczniom wskazane byłoby zapewnić co najmniej 2m² powierzchni na osobę, w celu swobodnego i bezpiecznego poruszania się podczas zajęć lekcyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 3-8)

Dyrektor poinformowała NIK⁸ o sposobie wykonania wniosków, tj. o:

- zamiarze wystąpienia do organu prowadzącego, tj. Gminy Wolczyn o zapewnienie środków na wybudowanie barierki zabezpieczających (do 30 września 2016 r.),
- zamiarze zlecenia wykonania na poręczach zabezpieczeń uniemożliwiających siadanie i zsuwanie się po poręczach (do końca 2016 r.),
- wykonaniu wniosku polegającego na bieżącym informowaniu Rady Rodziców o zaistniałych wypadkach.

(dowód: akta kontroli str. 9)

Opis stanu faktycznego

Ustalone przez Dyrektora zajęcia dydaktyczno-wychowawcze, obowiązujące w latach szkolnych: 2016/2017 i 2017/2018⁹, we wszystkich 13 oddziałach, w poszczególnych dniach tygodnia, rozpoczynały się o stałej porze i uwzględniały podobną liczbę godzin. Nie występowały dni, w których kumulowane były zajęcia, na których dominuje praca statyczna i długotrwała koncentracja oraz dni, w których występują tylko przedmioty niewymagające zwiększonej koncentracji. Planowana długość przerw między zajęciami, wynosiła 10 minut oraz zaplanowano jedną długą 15-minutową przerwę ulokowaną po czwartej godzinie lekcyjnej. Powyższe

⁵ W okresie od 15.04. do 24.06.2016 r.

⁶ Wpłynęło do Szkoły 27 czerwca 2016 r.

⁷ Dz. U. z 2012 r. poz. 977 ze zm.

⁸ W piśmie, które wpłynęło do Delegatury NIK w Opolu 7 lipca 2016 r.

⁹ Plany Lekcji Szkoły Podstawowej nr 1 w Wolczynie: rok szkolny 2016/2017, pierwsze i drugie półrocze oraz rok szkolny 2017/2018, pierwsze i drugie półrocze. Dalej: plany lekcji.

wypełniało wymogi zawarte w przepisie § 2 i 4 rozporządzenia *w sprawie bezpieczeństwa i higieny*.

(dowód: akta kontroli str. 10-22)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Dyrektor, w planach lekcji obowiązujących w latach szkolnych: 2016/2017 i 2017/2018, dla pięciu¹⁰ spośród 13 oddziałów, lokowała zajęcia wymagające zwiększonej koncentracji (matematyka, przyroda), po piątej godzinie lekcyjnej¹¹. Ponadto, dla 12¹² oddziałów, matematyka i przyroda była łączona w bloki, tj. przedmioty te występowały bezpośrednio po sobie¹³.

Stosownie do przepisu § 2 rozporządzenia *w sprawie bezpieczeństwa i higieny*, Dyrektor zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w szkole, a zgodnie z wymogiem określonym w art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*¹⁴, ww. osoba z uwzględnieniem zasad ochrony zdrowia i higieny pracy, ustala tygodniowy rozkład zajęć określający organizację zajęć edukacyjnych.

W powyższej sprawie Dyrektor wyjaśniła m.in., że: *jeżeli chodzi o sąsiedowanie lekcji przyrody z matematyką informuję, że biorąc pod uwagę podział na grupy na zajęciach języka angielskiego, informatyki i wychowania fizycznego oraz dysponując 1 salą gimnastyczną i 1 pracownią komputerową nie jestem w stanie ułożyć planu lekcji tak, by we wszystkich przypadkach lekcje te były oddzielone. Nadmieniam, że materiał z przyrody w kl. 4-6 nie jest materiałem trudnym, porównywalnym do matematyki czy języka obcego.*

(dowód: akta kontroli str. 10-22)

Ocena cząstkowa

W Szkole równomiernie obciążano uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, z uwzględnieniem stałej godziny rozpoczynania zajęć, liczby godzin w poszczególnych dniach oraz właściwej długości przerw. Ograniczona była natomiast skuteczność eliminowania przypadków lokowania przedmiotów o zwiększonej koncentracji po piątej godzinie lekcyjnej, jak też łączenia takich przedmiotów w bloki.

Opis stanu
faktycznego

W odniesieniu do wniosku pokontrolnego nr 1.

Dyrektor, 28 lipca 2016 r., w związku z wnioskami pokontrolnymi NIK, ponownie¹⁵ poinformowała organ nadzorujący, o potrzebie wykonania barier zabezpieczających przy ul. Rzecznej, przez którą prowadziło przejście uczniów do sali gimnastycznej oraz świetlicy. W trakcie oględzin przejścia do sali gimnastycznej i świetlicy

¹⁰ Rok szkolny: 2016/2017 – trzy klasy, 2017/2018 – dwie klasy. Kontrolą objęto wszystkie lekcje, we wszystkich oddziałach w całym okresie objętym kontrolą.

¹¹ W planach lekcji lokowano przedmioty na szóstej godzinie lekcyjnej, odpowiednio na rok szkolny: 2016/2017 – klasy: IVa, matematyka (środa), IVb, przyroda (piątek), Va matematyka (poniedziałek), 2017/2018 – klasy: IVa przyroda (czwartek), Va przyroda (piątek).

¹² Rok szkolny: 2016/2017 – sześć klas, 2017/2018 – sześć klas. Kontrolą objęto wszystkie lekcje, we wszystkich oddziałach w całym okresie objętym kontrolą.

¹³ Bezpośrednio po sobie, matematyka i przyroda lokowane były odpowiednio w roku szkolnym: 2016/2017 – I półrocze, w klasach: IVa (poniedziałek, środa), IVb (wtorek, środa), Va (środa, czwartek), Vb (środa), VIa (poniedziałek, wtorek), VIb (poniedziałek), w II półroczu - IVb (wtorek, czwartek), Va (środa, czwartek), Vb (czwartek, piątek), VIa (wtorek). 2017/2018 – I półrocze, klasy: IVa (poniedziałek, czwartek), IVb (wtorek), IVc (poniedziałek), Va (poniedziałek), Vb (wtorek), VIb (poniedziałek), II półrocze, klasy: IVa (poniedziałek, czwartek), IVb (wtorek), IVc (poniedziałek), Vb (wtorek), VIb (poniedziałek).

¹⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 59 ze zm. Dalej: *Prawo oświatowe*. Przed dniem wejścia w życie tej ustawy obowiązek ustalenia tygodniowego rozkładu zajęć, z uwzględnieniem zasad ochrony zdrowia i higieny pracy, wynikał z § 10 ust. 3 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. *w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół* (Dz.U. Nr 61, poz. 624 ze zm.).

¹⁵ Pierwotnie Dyrektor, pismem z 5 lutego 2013 r., zwracał się do organu nadzorującego o zamontowanie barier zabezpieczających przed bezpośrednim wybieganiem dzieci na ul. Rzecznej.

z budynku szkoły, kontroler ustalił, że przy ul. Rzecznej, Gmina Wołczyn zamontowała bariery oddzielające bezpośrednie wyjścia z budynków szkolnych, czym wypełniono obowiązek wynikający z § 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

W ocenie NIK, wniosek został zrealizowany.

(dowód: akta kontroli str. 25-29)

W odniesieniu do wniosku pokontrolnego nr 2.

Dyrektor podjęła skuteczne działania zmierzające do zabezpieczenia poręczy przy schodach. Szkoła nie dysponowała dokumentacją w zakresie zlecenia wykonania takiego zabezpieczenia, gdyż jak wyjaśniła Dyrektor, zabezpieczenie poręczy *bezpłatnie wykonał przedsiębiorca – ślusarz z Wołczyna (prywatnie dziadek moich uczniów)*. Na poręczach wykonane zostały skutecznie zabezpieczenia, które uniemożliwiły zsuwanie się po nich, co odpowiadało wymogom § 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

W ocenie NIK, wniosek został zrealizowany.

(dowód: akta kontroli str. 22, 27-29)

W odniesieniu do wniosku pokontrolnego nr 3.

Dyrektor zapewniła rzetelne prowadzenie dokumentacji powypadkowej. W latach szkolnych: 2016/2017 i 2017/2018, w okresie od 15 października 2016 r. do 13 kwietnia 2018 r., na terenie szkoły wystąpiło 14 zdarzeń zakwalifikowanych jako wypadki, odpowiednio w latach: 2016 – pięć wypadków, 2017 – trzy, 2018 – sześć. Ocenę prawidłowości podejmowanych przez Szkołę działań w takich przypadkach przeprowadzono na podstawie dokumentacji dotyczącej sześciu zdarzeń (tj. 43% ogółu wypadków), odpowiednio w latach szkolnych: 2016/2017 – trzy zdarzenia¹⁶ oraz 2017/2018 – trzy zdarzenia¹⁷.

Pracownicy Szkoły zapewnił poszkodowanym opiekę i w miarę możliwości udzielenie pierwszej pomocy. Prawidłowo prowadzono i postępowano z dokumentacją powypadkową. Dyrektor, w sposób prawidłowy prowadziła rejestry wypadków oraz zawierała w nich wymagane informacje. Zespół powypadkowy prawidłowo sporządzał protokoły powypadkowe uczniów. W każdym przypadku informowano też o zdarzeniu rodziców (opiekunów) poszkodowanego, pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy, organ prowadzący szkołę oraz radę rodziców, co było zgodne z § 41 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Każdorazowo Szkoła podejmowała też działania służące zapobieżeniu dalszym wypadkom¹⁸. Informacje o podjętych środkach zapobiegawczych, wpisywane były także do protokołów powypadkowych. Dyrektor podjęła skuteczne działania organizacyjne, które zapewniały sporządzanie przez komisję powypadkową pełnej dokumentacji powypadkowej, stosownie do wymogów określonych w § 43 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

Dyrektor wyjaśniła, że: *spotkała się z powołaną komisją powypadkową i w trakcie spotkania poinformowała ją o potrzebie uzupełnienia formalności. Ponadto Dyrektor wydała zarządzenie, które zostało przyjęte i podpisane przez członków komisji.*

W ocenie NIK wniosek został zrealizowany.

(dowód: akta kontroli str. 38-40, 45-84, 88-89)

¹⁶ Zdarzenia ujęte w rejestrze wypadków uczniów 2016/2017 pod pozycjami: 1 – skręcenie, 2 – stłuczenie, 3 – stłuczenie.

¹⁷ Zdarzenia ujęte w rejestrze wypadków uczniów 2017/2018 pod pozycjami: 1 – skręcenie, 2 – skręcenie, 3 – stłuczenie.

¹⁸ Środki te polegały na wezwaniu rodziców oraz rozmowie z uczniami, rodzicami oraz nauczycielami na temat postępowania po wypadku.

W odniesieniu do uwagi nr 1.

Dyrektor podjęła skuteczne działania, w celu zwiększenia liczby godzin zajęć wychowania fizycznego na świeżym powietrzu. Pismem z 8 września 2016 r., zwróciła się do Burmistrza Wołczyna, w sprawie zawarcia porozumienia z zarządzającym boiskiem oraz ustanowienia harmonogramu korzystania z boiska. Dyrektor wskazała jednocześnie, że działanie to związane jest bezpośrednio ze sformułowaniem uwagi przez NIK w trakcie kontroli.

Dyrektor wyjaśniła, że na podstawie wniosku z 8 września 2016 r., *kierownik „Orlika” spotkał się z nauczycielami wychowania fizycznego, na którym ustalono harmonogram zajęć, który jest skonstruowany w taki sposób, że przy dobrej pogodzie uczniowie mojej szkoły mogą bez ograniczeń przebywać na w/w obiekcie sportowym.*

Uczniowie Szkoły korzystali z obiektu „Orlik” odpowiednio w latach szkolnych:

- 2016/2017 – w IX, X 2016 r. oraz V i VI 2017 r. – przez 297 godzin lekcyjnych (75,8% ogólnej liczby zajęć wychowania fizycznego),
- 2017/2018 – w IX 2017 r. oraz IV, V 2018 r. – przez 334 godziny lekcyjne (58%).

Działania podjęte przez Dyrektora, przyczyniły się do wzrostu liczby zajęć wychowania fizycznego, które odbywały się na świeżym powietrzu o 72%, z 3,7% ogółu zajęć w roku szkolnym 2015/2016 do 75,8% w roku szkolnym 2016/2017.

(dowód: akta kontroli str. 20, 22, 24, 85-86)

W odniesieniu do uwagi nr 2.

Sala dydaktyczna nr 25, która znajdowała się na II piętrze budynku, po stronie zachodniej, posiadała powierzchnię 39,8 m².

Dyrektor wyjaśniła, że *klasa nr 25 została przeznaczona na zajęcia plastyczne, a w klasach odbywających tam zajęcia zmniejszyła się ogólna liczba uczniów i obecnie panują tam dobre warunki lokalowe, (...) Obecnie najliczniejsza klasa liczy 25 uczniów, inne 19-20 uczniów, a najmniej liczna 12 uczniów.*

Przyjmując dane o minimalnej (12) i maksymalnej (27) liczbie uczniów, w latach szkolnych 2016/2017 i 2017/2018, powierzchnia pomieszczenia (sala nr 25) przypadająca na jednego ucznia mieściła się w przedziale od 1,47 m² do 3,31 m².

(dowód: akta kontroli str. 20, 22-23, 30-31, 87)

Uwagi dotyczące badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że w celu zachowania bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w klasie, wszystkim uczniom, zasadnym jest zapewnienie co najmniej 2 m² powierzchni na osobę, w celu swobodnego i bezpiecznego poruszania się podczas zajęć lekcyjnych.

Opis stanu faktycznego

Dyrektor w przewidzianym terminie poinformowała NIK o sposobie wykonania wniosków sformułowanych w wystąpieniu pokontrolnym z 24 czerwca 2016 r. Przekazane przez Dyrektora informacje były zgodne ze stanem faktycznym.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie rzetelność udzielenia przez Dyrektora odpowiedzi o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych, sformułowanych w wystąpieniu pokontrolnym przekazanym, w wyniku kontroli nr P/16/099.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁹, wnosi o kontynuowanie działań, w ramach sporządzania planów zajęć dydaktyczno-wychowawczych na kolejne lata szkolne, zmierzających do uwzględnienia, w możliwie najpełniejszym zakresie, zasad higieny pracy umysłowej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 22 maja 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Kontroler
Przemysław Sparczyński
Specjalista kontroli państwowej

podpis

Dyrektor

DYREKTOR
up.
Janusz Madej
Dyrektor
Delegatury NIK w Opolu
podpis

¹⁹ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.